Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

НН Інститут педагогіки і психології

Кафедра _____Психології_____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально- наукового інституту педагогіки і психології
проф. _____Світлана КОНДРАТЮК
«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність_____ С4 Психологія _____
(шифр і назва)

освітня-програма _**Психологія**
другого (магістерського) рівня вищої освіти_
(назва)

Мова навчання _____українська_____

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту педагогіки і психології
«28» серпня 2025 р.
Голова: _____Юлія БОНДАРЕНКО
д. пед. наук, професор

Суми – 2025

Розробник:

Кузікова С. Б.
доктор психологічних наук, професор, в.о. завідувача, професор кафедри психології
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
психології
Протокол № _1_ від «_28_» серпня_ 2025 р.

Завідувач кафедри _____ (Світлана КУЗІКОВА)
(підпис)
«_28_»__серпня__2025 р.

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="15">Магістр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="14">Загальна кількість годин – 120</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>12 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>110 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни "Психології вищої школи" є: на основі оволодіння основними теоретичними поняттями поглиблювати знання магістрантів про психологічну сутність, особливості та сучасні технології навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі; розвивати психологічну спостережливість, творчий підхід до рішення конкретних психолого-педагогічних ситуацій; формувати початкові вміння організації навчально-виховного процесу у вищій школі; виховувати професійно значущі якості особистості.

Завдання .

- опанування знаннями про психологічні особливості студентського періоду життя людини;
- усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- вивчення психологічних аспектів навчання і виховання студентської молоді;
- усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та шляхів її опанування;
- сприяння професійному самовизначенню і набуття студентами професійно-педагогічної ідентичності;
- розвиток таких якостей особистості, що мають для майбутнього викладача професійне значення.

Вирішення цих завдань забезпечить формування у студентів комплексу компетенцій. У відповідності до освітньо-професійної програми це **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики
СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології
СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах
СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності
СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями

1. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни "Психологія вищої школи" є вивчення навчальних дисциплін "Загальна психологія", "Вікова психологія", "Педагогічна психологія", "Історія психології", проходження виробничої психологічної практики.

2. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати за ОП

Інтегральна компетентність фахівців в галузі психології – здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог, забезпечується наступними програмними результатами:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	"Відмінно" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
82-89	"Дуже добре" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
74-81	"Добре" – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
64-73	"Задовільно" – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками
60-63	"Посередньо" – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні деякі пробіли, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35-59	"Незадовільно" (з можливістю перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.

1-34	"Незадовільно" (без можливості перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до будь-якого значимого підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною

Політика дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 р.

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка Режим доступу: https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf].

Окреслимо його основні складові. Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів. Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 - 89	**B**	**добре**
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	**задовільно**
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 - 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

Розподіл балів, які отримують студенти

РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3			РОЗДІЛ 4		Разом	Сума	Підсумковий (екз)	Загальна сума
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 4.1	Т 4.2				
Поточний контроль													75	25	100
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24			
Контроль самостійної роботи															
4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	5	51			

Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка», ухвалене рішенням вченої ради університету (протокол № 9 від 24.04.2025 р.), перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Для поточного контролю використовуються форми: опитування та виступи на практичних заняттях, активна участь в обговоренні теоретичних питань, в проведенні психодіагностичних методик, обробленні та аналізі їхніх результатів, в виконанні, обговоренні та оцінюванні практичних завдань, тестування за розділами, індивідуальне навчально-дослідне завдання у вигляді письмові роботи. Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання. Підсумковий контроль – усний екзамен за білетами.

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015); Положення «Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті ім. А. С. Макаренка» (протокол №11 від 25.05.2020).

Методи навчання: проблемно-пошуковий, діалогічний, дослідницький, інтерактивний.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1 Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТУДЕНТСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Тема 1.1. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.

Предмет психології вищої школи як галузь психологічної науки.

Завдання психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної Доктрини розвитку освіти в Україні». Основні напрями реформування освіти XXI століття та проблеми сучасної психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань.

Принципи психологічного дослідження: науковість, об'єктивність, поетапність. Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів. Методи інтерпретації одержаних даних. Етика дослідника. Поняття про методику психологічного дослідження. Дослідницькі вміння.

Тема 1.2. Загальна психологічна характеристика студентства як соціально-вікової групи.

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку).

Вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, види адаптації, умови ефективності.

Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці. Врахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі студентами.

Тема 1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.

Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці. Психологічна структура навчально-професійної діяльності.

Психологія професійного вибору та підготовки. Професійне самовизначення та класифікація професій Проблема профпридатності. Психологія професійного становлення особистості. Професійне навчання та формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Формування професійної спрямованості особистості студента. Розвиток «Я-концепції» як показника особистісного зростання і професійного становлення студента. Складові та функції «Я-концепції».

Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця. Розвиток творчості в студентів. Самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в його професійному зростанні. Готовність до професійної діяльності випускника.

Тема 1.4. Психологія студентської групи.

Психологічні особливості студентської групи та її структура.

Рівні розвитку студентської академічної групи. Шляхи формування студентського колективу.

Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість кожного студента.

Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність.

Психологічні засади студентського самоврядування. Закон України "Про вищу освіту" про студентське самоврядування.

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО

Тема 2.1 Психологічні основи сучасних педагогічних технологій.

Психологічна сутність навчання. Поняття научіння, учіння, навчальна діяльність, навчання. Види навчання у людини. Фактори, що визначають успішність навчання.

Поняття навчання в педагогічній психології. Вплив основних теоретичних напрямків на психологію навчання. Навчання як цілеспрямоване та організоване научіння, як процес стимуляції і управління зовнішньої і внутрішньої активністю учня.

Проблема зв`язку навчання та розвитку. Теорія Ж. Піаже стосовно співвідношення навчання та розвитку. "Експерименти Піаже" та висновки з них. Л.С.Виготський про співвідношення навчання та розвитку. "Рівень актуального розвитку" та "зона найближчого розвитку".

Диференціація та індивідуалізація навчання. Здатність до навчання та критерії розумового розвитку. Спеціалізація та рівнева диференціація навчання.

Шляхи підвищення розвивального ефекту навчання. Поняття "педагогічна технологія" та проблема психологічних засад сучасних педагогічних технологій. Теоретичні основи сучасних педагогічних технологій. Базові психолого-педагогічні поняття педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій. Психологічні проблеми педагогічних інновацій.

Стислий аналіз основних педагогічних технологій. Технології вдосконалювання навчального матеріалу та управління процесом навчання. Програмовані та інформаційно-комунікативні технології. Технології активізації та інтенсифікації навчальної діяльності учнів. Гуманно та особистісно зорієнтовані технології. Проблемні методи. Інтерактивні методи. Інформаційні методи. Проектне навчання. Дистанційне навчання.

Взаємозв'язок та взаємне доповнення різних технологій організації навчання та необхідність їх комплексного використання.

Тема 2.2 Психологічна специфіка сучасного навчально-виховного процесу у ЗВО

Загальна характеристика навчального процесу і навчально-професійної

діяльності як об'єктів управління, психологічний аналіз їх складових. Педагогічний процес як цілеспрямована активна взаємодія викладача зі студентом.

Виокремлення основних організаційних форм навчальних занять. Лекція. Функції лекційного заняття. Лекції у сучасному інформатизованому освітньому просторі. Види лекцій. Підготовка до лекції. Вимоги до вибору змісту та побудови структури лекції.

Семінарське заняття. Психолого-педагогічні можливості та переваги семінарського заняття. Функції та цілі семінарів. Види семінарів. Переваги та недоліки використовування студентами мультимедійних джерел та джерел Інтернету під час підготовки до семінарських занять.

Практичне та лабораторне заняття. Основна мета та функції практичних і лабораторних. Дидактичні засоби організації практичних і лабораторних занять.

Тема 2.3. Контроль, оцінювання та принципи академічної доброчесності у навчально-виховному процесі ЗВО.

Необхідність створення повноцінного каналу зворотного зв'язку між викладачами та студентами в навчально-виховному процесі. Контроль і оцінювання в управлінні навчальною діяльністю студента.

Контроль, оцінювання та оцінка: психологічна основа та педагогічні форми. Функції контролю й оцінювання навчальної роботи. Принципи контролю й оцінювання навчальної роботи. Види оцінювання та їх ефективність. Психолого-педагогічний потенціал різних видів оцінювання. Перехід від зовнішнього оцінювання до самооцінювання. Місце та значення самооцінювання в особистісно-зорієнтованому навчально-виховному процесі з психології. Засоби допомоги викладача студентам в організації самооцінювальної діяльності.

Сутність поняття «академічна доброчесність». Положення Закона України «Про освіту» щодо академічної доброчесності (стаття 42). Показники дотримання академічної доброчесності викладачами та здобувачами освіти. Види порушення норм академічної доброчесності викладачами та здобувачами освіти. Психологічні чинники порушення норм академічної доброчесності учасниками освітнього процесу у ЗВО. Форми відповідальності за порушення норм академічної доброчесності учасниками освітнього процесу у ЗВО. Психологічні шляхи попередження порушення норм академічної доброчесності у ЗВО

РОЗДІЛ 3 ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Тема 3.1 Психологія навчальної діяльності студентів.

Психологія навчальної діяльності. Співвідношення понять "научіння", "навчання", "навчальна діяльність".

Психологічні теорії учіння в контексті основних напрямів психології. Діяльність як пояснювальний принцип в педагогічної психології. Дія як одиниця аналізу діяльності. Діяльнісний підхід і діяльнісні теорії навчання у вітчизняній педагогічній психології.

Учіння (навчальна діяльність) як діяльність: цілі учіння та їх значущість; мотиви учіння; навчальні дії. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійна мотивів навчання. Власна пізнавальна активність студента, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання.

Проблема цілей навчальної діяльності та їх особистісного прийняття студентами. Види навчальної мотивації та проблема її розвитку.

Види навчальних дій та їх формування в навчальному процесі.

Психологічні закономірності засвоєння знань. Формування навичок та умінь. Етапи та засоби формування конкретних понять. Етапи та засоби формування абстрактних понять.

Психологічна сутність та умови формування уміння навчатися самостійно. Вимоги до навчання, вміння вчитися самостійно. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів.

Учіння як колективна діяльність.

Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.

Критерії ефективності учіння. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.

Психологічні причини неуспішності в навчанні та шляхи її подолання. Типологія невстигаючих студентів. Проблема "відносної неуспішності".

Тема 3.2. Психологія виховання та саморозвитку студентів ЗВО

Єдність процесів навчання, розвитку та виховання. Психологічна сутність процесу виховання. Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів відповідно до пріоритетних напрямів реформування освіти в Україні. Мета та зміст виховання студентської молоді. Психологічні механізми формування якостей особистості та відповідні функції виховання. Психолого-педагогічна характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання у вищому навчальному закладі. Зміст та формування професійної спрямованості особистості студента.

Самовиховання - основний шлях формування особистості студента.

Проблема раціонального розподілу навчального та поза навчального часу студентів.

Етапи становлення моральної свідомості студента. Критерії моральної вихованості людини.

Форми, причини та шляхи подолання девіантної поведінки.

Соціально-психологічні чинники і психологічні механізми формування національної самосвідомості студентів.

Тема 3.3 Соціально-психологічні аспекти навчально-виховного процесу у ЗВО.

Роль соціально-психологічних факторів у підвищенні розвиваючого ефекту навчання.

Роль педагогічного спілкування в розв'язанні соціально-моральних завдань професійної підготовки майбутнього фахівця. Виховна позиція викладача в педагогічній комунікативній взаємодії: розуміння, визнання та прийняття

студента. Значущість педагогічного спілкування в навчально-виховному процесі. Комунікативна сторона педагогічного спілкування. Мова викладача.

Взаємодія вчителя з учнями. Проблеми "педагогічної дистанції" та "педагогічного такту". Конфлікт у педагогічному спілкуванні.

Розуміння вчителем учнів. Перцептивні "бар`єри" та їх подолання. Психологічне походження та прояви суб`єктивізмів вчителів; необхідність запобігання та подолання суб'єктивізмів у стосунках вчителів та учнів. Розвиток педагогічної спостережливості вчителів.

Розвиток та вдосконалення характеристик ефективного спілкування вчителя з учнями.

Протиріччя та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання. Особливості педагогічного конфлікту, стадії розвитку, поведінка конфліктуючих сторін. Психологічні передумови та шляхи вирішення педагогічного конфлікту.

РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Тема 4.1 Психологія педагогічної діяльності викладача ЗВО.

Психологія педагогічної діяльності. Загальна характеристика педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності. Конструктивний, організаційний, комунікативний компоненти педагогічної діяльності. Об'єктивні характеристики професійної педагогічної діяльності викладача ЗВО. Вимоги до професійної компетентності викладача. Карта професійної компетентності викладача. Педагогічна культура особистості викладача. Спрямованість особистості викладача як суб'єкта професійної діяльності. Професійна позиція викладача. Професійно значимі якості особистості викладача. Професійна компетентність викладача. Зміст теоретичної готовності викладача. Практична готовність викладача до професійної діяльності Основи самоосвітньої роботи викладача. Професійне самовиховання викладача. Педагогічна майстерність як вершина професійного становлення викладача.

Наукова діяльність викладача ЗВО як складова його педагогічного потенціалу. Взаємодія викладача зі студентами у площині сумісної наукової діяльності. Дотримання викладачами вимог наукової доброчесності як чинник ефективности навчально-виховного процесу у ЗВО

Психологічні проблеми інноваційної діяльності в освіті. Поняття педагогічної інновації. Рівні та види інновацій. Організаційно-управлінські проблеми інноваційної діяльності в освіти. Етапи введення освітніх інновацій. Типологія ставлення педагогів до освітніх інновацій.

Тема 4.2 Психологія особистості викладача та педагогічного колективу

Вимоги суспільства і соціальні очікування по відношенню до особистості і діяльності педагога. Професійно-значущі якості викладача, вихователя. Індивідуально-типологічні особливості викладача, вихователя і їх значення в професійній діяльності. Психологічні вимоги до особистості педагога.

Професіограма педагога. Структурно-ієрархічна модель особистості педагога. Характеристика основних функцій і педагогічних умінь. Стилі педагогічного спілкування та педагогічної діяльності. Типологія педагогів.

Особливості формування Я-концепції педагога. Професійний розвиток. Педагогічні деформації. Психологічні проблеми саморозвитку та самовдосконалення педагогів.

Педагогічний колектив як умова ефективності праці педагога.

Психологія педагогічного колективу. Поняття про педагогічний колектив, соціально-психологічна структура педагогічного колективу. Соціально-психологічний клімат колективу і його основні показники. Психологія «педагогічної команди». Стилі керівництва педагогічним колективом. Спрацьовування і психологічна сумісність членів педагогічного колективу.

Поняття про педагогічну майстерність і педагогічну культуру. Психологічні аспекти виявлення, вивчення, узагальнення провідного педагогічного досвіду.

Поняття про професійну деформацію особистості. Прояви професійної деформації педагога. Явище емоційного вигорання у педагогічній діяльності: сутність, фази, засоби подолання.

Психологія педагогічного колективу. Поняття про педагогічний колектив, соціально-психологічна структура педагогічного колективу. Соціально-психологічний клімат колективу і його основні показники. Психологія «педагогічної команди». Стилі керівництва педагогічним колективом. Спрацьовування і психологічна сумісність членів педагогічного колективу.

5.2 Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТУДЕНТСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ЛЮДИНИ										
Тема 1.1. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.	5				5	6				6
Тема 1.2. Загальна психологічна характеристика студентства як соціально-вікової групи.	10	1	1		8	10	1	1		8
Тема 1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	10	1	1		8	10				10
Тема 1.4. Психологія студентської групи.	11	1	2		8	10	1	1		8
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО										
Тема 2.1 Психологічні основи сучасних педагогічних технологій.	10	1	2		7	11		1		10
Тема 2.2 Психологічна специфіка сучасного навчально-виховного процесу у ЗВО	10	1	2		7	12	1	1		10
Тема 2.3. Контроль, оцінювання та принципи академічної доброчесності у навчально-виховному процесі ЗВО.	13	2	2	2	7	11	1		2	8
РОЗДІЛ 3 ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ										
Тема 3.1 Психологія навчальної діяльності	11	2	1		8	10				10

студентів.										
Тема 3.2. Психологія виховання та саморозвитку студентів ЗВО	10	1	1		8	10				10
Тема 3.3 Соціально-психологічні аспекти навчально-виховного процесу у ЗВО.	10		2		8	10				10
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО										
Тема 4.1 Психологія педагогічної діяльності.	10	1	1		8	10				10
Тема 4.2 Психологія особистості педагога та педагогічного колективу	10	1	1		8	10				10
Усього годин	120	12	16	2	90	120	4	4	2	110

Теми лекційних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТУДЕНТСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ЛЮДИНИ		
Тема 1.1. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.		
Тема 1.2. Загальна психологічна характеристика студентства як соціально-вікової групи.	1	1
Тема 1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	1	
Тема 1.4. Психологія студентської групи.	2	1
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО		
Тема 2.1 Психологічні основи сучасних педагогічних технологій.	1	
Тема 2.2 Психологічна специфіка сучасного навчально-виховного процесу у ЗВО	1	1
Тема 2.3. Контроль, оцінювання та принципи академічної доброчесності у навчально-виховному процесі ЗВО.	2	1
РОЗДІЛ 3 ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ		
Тема 3.1 Психологія навчальної діяльності студентів.	2	

Тема 3.2. Психологія виховання та саморозвитку студентів ЗВО	1	
Тема 3.3 Соціально-психологічні аспекти навчально-виховного процесу у ЗВО.		
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО		
Тема 4.1 Психологія педагогічної діяльності.	1	
Тема 4.2 Психологія особистості педагога та педагогічного колективу	1	
Усього годин	**12**	**4**

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТУДЕНТСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ЛЮДИНИ		
Тема 1.1. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.		
Тема 1.2. Загальна психологічна характеристика студентства як соціально-вікової групи.	1	1
Тема 1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	1	
Тема 1.4. Психологія студентської групи.	2	1
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО		
Тема 2.1 Психологічні основи сучасних педагогічних технологій.	2	1
Тема 2.2 Психологічна специфіка сучасного навчально-виховного процесу у ЗВО	2	1
Тема 2.3. Контроль, оцінювання та принципи академічної доброчесності у навчально-виховному процесі ЗВО.	2	
РОЗДІЛ 3 ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ		
Тема 3.1 Психологія навчальної діяльності студентів.	1	
Тема 3.2. Психологія виховання та саморозвитку студентів ЗВО	1	
Тема 3.3 Соціально-психологічні аспекти навчально-виховного процесу у ЗВО.	2	
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО		
Тема 4.1 Психологія педагогічної діяльності.	2	

Тема 4.2 Психологія особистості педагога та педагогічного колективу	2	
Усього годин	**16**	**4**

Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СТУДЕНТСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ЛЮДИНИ		
Тема 1.1. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.	5	6
Тема 1.2. Загальна психологічна характеристика студентства як соціально-вікової групи.	8	8
Тема 1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	8	10
Тема 1.4. Психологія студентської групи.	8	8
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО		
Тема 2.1 Психологічні основи сучасних педагогічних технологій.	7	10
Тема 2.2 Психологічна специфіка сучасного навчально-виховного процесу у ЗВО	7	10
Тема 2.3. Контроль, оцінювання та принципи академічної доброчесності у навчально-виховному процесі ЗВО.	7	8
РОЗДІЛ 3 ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ		
Тема 3.1 Психологія навчальної діяльності студентів.	8	10
Тема 3.2. Психологія виховання та саморозвитку студентів ЗВО	8	10
Тема 3.3 Соціально-психологічні аспекти навчально-виховного процесу у ЗВО.	8	10
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО		
Тема 4.1 Психологія педагогічної діяльності.	8	10
Тема 4.2 Психологія особистості педагога та педагогічного колективу	8	10
Усього годин	**90**	**110**

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Виноградова В. Є. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / В. Є. Виноградова, В. І. Юрченко. – 2-е вид. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 296 с.
2. Мороз О. Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки (навчальний посібник) / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко; за заг. ред. О. Г. Мороза. - К.: НПУ, 2006. – 208 с.
3. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи : Підручник / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Каравела, 2011. – 360 с.
4. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. : Практикум. / Л. Г. Подоляк, В.І. Юрченко – К. : Каравела, 2008. –336 с

Додаткові:

1. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. - 416с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. – 400 с.
3. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці [Текст] : монографія / С. Б. Кузікова ; 2-вид., перероб., доповн. – Суми : ПФ «Видавництво “Університетська книга”». 2021. – 408 с.
4. Кузікова С. Б., Пшенична Л. В. Дослідницько-тренінгове навчання як засіб активізації саморозвитку студентів-психологів в процесі фахової підготовки / С. Б. Кузікова, Л. В. Пшенична // Modern education, training and upbringing: collective monograph / Abdullayev A., Rebar I., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. P. 236-247.
5. Папуча М. В. Психологія ранньої юності: Навч. Посібник. / М. В. Папуча – Ніжин, 2001.– 170 с
6. Потовій Я. І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студентів / Я. І. Потовій // Практична психологія та соціальна робота – 2002 №2 с. 13 – 19
7. Рєзник Г. І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників / Г. І. Рєзник // Практична психологія та соціальна робота – 2002 №1 с. 19 – 24
8. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Савчин , Л. П. Василенко. – К.: Академвидав, 2009. – 359 с.
9. Савчин М. В. Педагогічна психологія / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2007. – 424 с.

10. Скрипченко О. В. Психолого-педагогічні основи навчання : Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, О. С. Падалка, Л. О. Скрипченко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 710.
11. S. Kuzikova, S. Lukomska. Integrative approach to teachers` self-efficacy in relation to job satisfaction [Самоефективність в контексті задоволеності роботою педагогів: інтеграційний підхід] / Kuzikova S., Lukomska S. // Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти / кол. авт.; під ред. С. Б. Кузікової, Г. Є. Улунової. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 168-184.
12. Svitlana Kuzikova, Valery Zlivkov, Svitlana Lukomska, Vitalii Lunov, Liana Onufriieva. Teacher's authentic leadership as a new model of work role performance [Автентичне керівництво вчителя як нова модель виконання робочої ролі] / Kuzikova Svitlana, Zlivkov Valery, Lukomska Svitlana, Lunov Vitalii, Onufriieva Liana. International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR) ISSN 0976-2612, Online ISSN 2278–599X, Special Issue-1, 2019, pp. 739-746.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України
2. Підручники з психології для середньої та вищої школі
3. Практикуми з психології
4. Словники та енциклопедії з психології
5. Предметна наочність – муляжі будови НС, предмети побуту
6. Зображувальна наочність – схеми та таблиці
7. Аудіо наочність
8. Відео наочність
9. Фрагменти навчальних занять в середній та вищій школі
10. Мультимедійні презентації
11. Сценарії ділових та рольових ігор
12. Роздатковий матеріал з психодіагностичних методик
13. Тестові завдання для комп'ютерного контролю
14. Залучення інтернет-ресурсів *Zoom, Moodle, Viber, Telegram, email.*